

60
let
Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

ISSN 2385-8826

UČITELJEV GLAS

Priloga revije
Vzgoja in izobraževanje
letnik III, številka 1, 2016

Izdajatelj in založnik
Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Predstavnik
dr. Vinko Logaj

Uredniški odbor
dr. Zora Rutar Ilc,
dr. Ada Holcar Brunauer, ddr. Barica
Marentič Požarnik, Urška Margan,
dr. Alenka Polak, dr. Sonja Pečjak,
dr. Justina Erčulj, dr. Robert Kroflič

Odgovorna urednica
dr. Zora Rutar Ilc

Urednica založbe
Damijana Pleša

Jezikovni pregled
Barbara Jarc

Naslov uredništva
Zavod RS za šolstvo, Poljanska c. 28,
1000 Ljubljana
Zora.rutar-ilc@zrss.si
Vzgoja.izobrazevanje@zrss.si
www.zrss.si

Oblikovanje
Kofe in dizajn, d. o. o.

Priprava in tisk
Design Demšar, d. o. o.
Present, d. o. o.

Detajl na naslovnici
Julija Lambergar

Naklada
720 izvodov

© Zavod Republike Slovenije za šolstvo,
2016

Vse pravice pridržane. Brez založnikovega pisnega
dovoljenja ni dovoljeno nobenega dela revije na
kakršen koli način reproducirati, kopirati ali kako
drugače razširjati. Ta prepoved se nanaša tako
na mehanske (fotokopiranje) kot na elektronske
(snemanje ali prepisovanje na kakršen koli pomnilniški
medij) oblike reprodukcije.

Kako ravnati ...

Dr. Zora Rutar Ilc,

Zavod RS za šolstvo

Kaj v razredu in na šolskem hodniku je še v območju »rahle nediscipline«, »motečega vedenja«, »neprijetnih navad« in »neprilagojenih vedenjskih vzorcev«, kaj pa je »že« nasilno vedenje? Kako obravnavati (če sploh) prvo, kako drugo, kako zaznati, kdaj prvo prehaja v drugo, kako razlikovati med enim in drugim? Kdaj se pogovarjati, skušati doseči razumevanje med sptimi, zblíževati poglede, kdaj pa brezkompromisno posredovati, ločiti povzročitelja in žrtev ter slednjo zaščititi, nato pa začeti dolgotrajno obravnavo obeh? Kdaj vključiti šolsko svetovalno službo, kdaj otroke pošiljati k zunanjim strokovnjakom? Kdaj reševati le konflikte med posamezniki in obravnavati posamična nasilna dejanja, kdaj pa zasnovati dolgoročno sistematično strategijo izgrajevanja kulture dobre skupnosti?

V rubriki Analize in prikazi tokratne matične revije znani družinski terapevt Mrgole opiše primer dveh petošolcev, katerih »petelinjih bojov« jim v šoli nikakor ni uspelo pomiriti. Ker za nameček nista bila edina, se je z zahtevnim razredom ukvarjala vsa šola, od svetovalne službe do ravnateljice. Med drugim je prišlo celo do pretepa med fanti, pri čemer je eden skupil modrico. Čeprav se je stanje zelo zaostriilo in so starši pretili z inšpekcijo in odvetniki, je v danem primeru učinkoval voden pogovor, neka vrsta mediacije med sptima fantoma. Pogoj za to je seveda bil, da sta se s tem, da se pogovorijo, oba strinjala in da sta zaplet želela rešiti skupaj. Vsak od njiju je imel nato priložnost, da pove svojo plat zgodbe, in vsak je bil enkrat v vlogi pripovedovalca in enkrat v vlogi poslušalca, oba pa sta se trudila poslušati in razumeti potrebe drug drugega. Skupaj sta odkrila

jedro zamere, si pojasnila, kako sta se počutila, in na koncu sta se pobotala.

V danem primeru je to bilo mogoče, ker ni šlo za enostransko in dolgotrajno izvajanje agresije enega nad drugim, v katerem bi bil drugi šibkejši, ampak za konflikt med dvema »enakovrednima« oz. enako psihološko močnima udeležencema. Čisto drugače pa je v naslednjem primeru.

Že nekaj časa je učenca 8. razreda izsiljeval sošolec, enkrat s tem, da mu mora pisati domačo nalogo, drugič s tem, da mu mora dajati denar in posojati mobilni telefon. Žrtev je doma to prikrivala (čeprav je moral učenec nenehno prositi za denar in si izmišljovati izgovore), saj je oče menil, da morajo fantje poskrbeti zase in biti pogumni, mama pa bi se zelo prestrašila in šla gotovo v šolo. Tega pa ni mogel dopustiti zaradi groženj z maščevanjem. V hudi stiski je začel popuščati v šoli in se umikati vase.

Kako to zaznati, kako v takem primeru reagirati?

Takoj ko to kdo ugotovi, pa naj bo to sošolec »opazovalec«, prijatelj, ki se mu učenec zaupa, ali učitelj, ki to zasluži, je potrebna takojšnja in odločna reakcija: žrtev je treba zaščititi in poskrbeti, da se nasilništvo ne bo več dogajalo; žrtvi je treba dati vedeti, da to, kar so ji naredili, ni dopustno, jo svetovalno podpreti, prav tako pa je treba ločeno obravnavati povzročitelja in skupaj z za ta namen ustanovljenim timom zasnovati dolgoročno strategijo.

Priporočila, kako zaznati prikrite znake nasilništva, kako prepoznati žrtev oz. njene stiske, kako postopati tisti hip, ko to ugotovimo, in kako v daljšem časovnem obdobju za tem, prinaša Protokol o obravnavi in za zaznavo medvrstniškega nasilja, ki ga je pripravil ZRSS skupaj z zunanjimi strokovnjaki in ga najdete na spletni strani ZRSS, na tem mestu pa je na kratko predstavljen. Kako na »dolge proge« poskrbeti za to, da se bo na šoli dogajalo čim manj takih primerov, pa prikažejo številni v tokratnem UG objavljeni prepričljivi primeri iz prakse, ki potrjujejo, da je najbolj trajnostna rešitev preventiva in sistematično prizadevanje šole za izgrajevanje kulture nenasilja in dobre skupnosti.

≈ *Kazalo*

2 **Kako ravnati ...**

Dr. Zora Rutar Ilc

4 **Nenasilna komunikacija v šolah – učenje partnerskega sodelovanja v praksi**

Mag. Marjeta Novak

12 **Positivna disciplina in 8 krogov odličnosti**

Mag. Jani Prgić, Aleš Požgan

19 **Kaj lahko šola naredi pri obravnavi in preprečevanju nasilja**

Katarina Petrič, Nataša Kozlovič Lakoselj

24 **Strategije za preprečevanje nasilja**

Tanja Tegel, Maja Šuštar

29 **Uporaba vedenjsko-kognitivne terapije pri deklici z motnjo v duševnem razvoju**

Anita Gosnik